

ІНФОРМАЦІЯ
моніторингу стану та розвитку сільськогосподарських рослин в
Сумському регіоні станом на 26.04.2018 року

Метеорологія

На кінець другої декади місяця середньодобова температура повітря становила 11,5⁰С. Опадів випало 2,2 мм. Поривчасті вітри змінних напрямків та перемінна погода спостерігалася на початок третьої декади квітня місяця. Середньодобова температура була 14,3 ⁰С. Опадів за цей час не було. Максимальна температура повітря сягала 20,0 ⁰С(22.04). Найнижча температура повітря була 1,0⁰С (24.04), а на поверхні ґрунту - мінус 7⁰С (24.04). Вітер переважав північно західний 10-12 м/с . відносна вологість знижувалась до 90 %. Середня температура ґрунту на глибині 5 і 40 см становила 11,3 ⁰С і 8,5 ⁰С. До кінця декади погода очікується прохолодна, можливі опади.

Рослинництво

Озимі зернові. Більшість господарів вже закінчили перше підживлення озимих. Невисокий температурний режим та добре вологозабезпечення посівів сприяє формуванню весняного кушення та хорошої вторинної кореневої системи.

Одним із головних заходів догляду в цей період є боротьба з бур'янами за допомогою хімічних засобів. Зважаючи на витрати на сучасні гербіциди та потенційні втрати врожайності через бур'яни, навіть не виникає питання, обробляти посіви гербіцидами чи ні.

Якщо за весняного обстеження на 1 м² поля виявлено більше 10–15 однорічних або 2–3 рослини багаторічних бур'янів вже виникає потреба у застосуванні гербіцидів. Найбільш проблемними дводольними бур'янами у посівах зернових культур є осоти і підмаренник чіпкий. Так, наявність на 1 м² однієї рослини зменшує врожайність на 0,68 та 0,37 ц/га відповідно.

Виняткову агресивність виявляє підмаренник чіпкий, знижуючи врожайність зерна на 5% вже за наявності однієї рослини на 1 м². Крім того, насіння підмаренника важко очистити від зерна, внаслідок чого втрачаються його товарні і насінневі якості.

Для знищення дводольних бур'янів у посівах пшениці озимої в Україні зареєстровано майже 40 різних гербіцидів. Широкий вибір препаратів дає змогу використовувати їх залежно від видового складу бур'янів на полі. Гербіциди на посівах зернових культур можна починати вносити з фази кушіння.

Слід врахувати, що більшість бур'янів на момент обприскування гербіцидами, знаходяться у тій фазі розвитку, коли вони є більш стійкими до гербіцидів. Тому, при виборі дози гербіцидів, слід орієнтуватись на їх максимально-допустимі значення.

Багаторічне застосування гербіцидів для знищення дводольних бур'янів створило кращі умови для розвитку і розмноження злакових (одnodольних) бур'янів. Основними засмічувачами посівів є однорічні тонконогові (злакові)

бур'яни: півняче просо, просо волосоподібне, мишії сизий і зелений, метлюг звичайний, вівсюг звичайний.

Ярі зернові. В області продовжується посівна кампанія ярих зернових колосових культур. Станом на сьогодні в області ячменю посіяно на площі 30,9; вівса – 5,2 та пшениці – 1,0 тис. га.

Для захисту насіння ярих культур від хвороб та шкідників на перших етапах розвитку рослин, слід обов'язково провести передпосівну обробку насіння препаратами інсектицидної та фунгіцидної дії. За можливості до бакової суміші при обробці насіння додають ростові речовини – стимулятори і мікроелементи.

Післяпосівне коткування є обов'язковим агроприйомом, незважаючи на хороші запаси ґрунтової вологи. На площах посіяних в ранні строки, найближчим часом очікується поява сходів.

Гречка. Весняний обробіток ґрунту розпочинається з боронування і вирівнювання зябу важкими боронами та шлейфами. При настанні фізичної стиглості ґрунту проводять першу культивуацію на глибину 8-10 см, а перед сівбою культивують на глибину загортання насіння.

В комплексі агрозаходів по вирощуванню гречки важливе значення має також підготовка насіння до сівби. Перш за все насіння має бути доведене до високих посівних кондицій. У практиці вирощування гречки інколи вважають, що вона не потребує спеціальних профілактичних заходів боротьби з хворобами та шкідниками. Проте трапляються значні пошкодження її хворобами, з яких найбільш шкідливими є захворювання сірою гниллю та пероноспорозом. Щоб не допустити таких захворювань, насіння гречки потрібно перед сівбою протруювати.

Проводити сівбу гречки потрібно у кращі агротехнічні строки – одна з перших умов одержання високого урожаю гречки. Висівати її потрібно у такі строки, щоб минула небезпека приморозків, а час цвітіння і формування плодів не збігався з періодом максимальних температур. На основі багаторічних спостережень відомо, що найвищі температури для зони Лісостепу припадають на другу половину липня і першу половину серпня.

Кращими строками сівби гречки можна вважати: для північно-східної частини Лісостепу – середина травня; для Полісся – друга половина травня.

Підготовка насіння сої. Передпосівна підготовка насіння базується на протруєнні насіння, яке в свою чергу є найефективнішим та екологічно безпечним прийомом. Він обов'язковий при інтенсивних технологіях вирощування і дає змогу надійно захистити посіви у критичні періоди росту (насіння, проростки, сходи).

Весною, перед сівбою, підготовка насіння сої складається з трьох операцій: протруювання, обробка мікроелементами і бактеріальними добривами.

Важливою перевагою протруювання насіння є те, що одержані сходи надійно захищені від хвороб протягом 1,0-1,5 місяця незалежно від погодних умов (опадів, вітер, температура).

Для цього зареєстровано та широко застосовують на практиці фунгіцидний протруйник Максим XL 035 FS (1 л/т). Високу ефективність має також протруйник Вітавакс 200 ФФ (2,5-3,0 л/т). Решта препаратів при

поєднанні в послідуєчому з бактеріальними добривами знищують бульбочкові бактерії, тому протруювання необхідно проводити не пізніше як за 2-3 тижні до сівби.

Насіння в день сівби змочують водою (2% маси) і обробляють Ризобіофітом або Ризогуміном з розрахунку 0,2-0,3 кг на гектарну норму. Обробляють біопрепаратами в приміщенні, куди не потрапляють сонячні промені.

Результати досліджень Інституту сільського господарства Північного Сходу щодо основних закономірностей формування високоефективних симбіотичних систем «горох, соя – бульбочкові бактерії» дозволили розробити рекомендації щодо обов'язкової інокуляції насіння Ризогуміном. Такий агрозахід як передпосівна обробка насіння цим препаратом, який продовжує період активної азотфіксації, збільшує врожайність на 17,7%, вміст білка в зерні на 3,2%.

Овочівництво

В кінці квітня продовжується догляд за розсадою томата, перцю, баклажана і селери.

Підживлення розсади більшості овочевих рослин зазвичай розпочинають при утворенні у рослин двох-трьох справжніх листків або через 7-10 діб після пікірування чи проріджування. Підживлення розсади всіх овочевих рослин краще проводити вранці, після чого краплі розчину добрив змити з листків чистою водою (щоб не обпекти їх). Для селери при підживленні використовують 20 г аміачної селітри, 40 г суперфосфату і 10 г калію сірчаноокислого на 10 л води - на 3 м². Інтервал між підживленнями 8-10 діб. При доброму розвитку рослин за одну-дві доби до висаджування розсади рослини підживлюють калієм сірчаноокислим - 40-60 г на 10 л води.

Розсаду томатів краще вирощувати при помірному водопостачанні, провітрюванні теплиць і вологості повітря 65-70%. Якщо в період підготовки ґрунту для вирощування розсади він був заправлений добривами в недостатній кількості, то поливи розсади суміщають з двома-трьома підживленнями повним мінеральним добривом. При першому підживленні (у фазі 2-3 справжніх листочків) дають на м²: 5 г аміачної селітри, 45 г суперфосфату і 15 г сірчаноокислого калію, при другій - дози добрив збільшують в 2 рази. Якщо виникає загроза переростання розсади, особливо при загущенні її посівів, то з удобрення виключають аміачну селітру, а дозу суперфосфату збільшують до 40-60 г і сірчаноокислого калію до 60- 80 г на 1,5 м² (розведених в 10 л води). Цією ж кількістю фосфорних та калійних добрив з додаванням 10 г аміачної селітри проводять підживлення розсади за 1-2 дні до вибирання її з метою підвищення стійкості до несприятливих умов в період пересаджування.

Розсаду перцю і баклажана вирощують без пікірування. Поливають її при зниженні вологості ґрунту до 60-65% - в період від появи сходів до передпосадкового загартування рослин. При вирощуванні розсади перцю і баклажана дозу аміачної селітри при підживленні збільшують до 20-30 г, суперфосфату дають 40-80 г і сірчаноокислого калію 15-20 г на 1,0-1,5 м². В інших питаннях умови схожі з вирощуванням розсади томата.

Поливи слід проводити через ситечко з дрібним розпилом зазвичай в

першій половині дня водою (краще талою з температурою +20...+27°C залежно від вирощуваної культури за вимогливістю до тепла). Ні в якому випадку не допускати застою води на поверхні ґрунту (не перезволожувати).

Для профілактики пошкодження рослин чорною ніжкою чи кореневими гнилями особливо при вирощуванні розсади в кімнатних умовах рослини 1-2 рази поливають слабким розчином калію марганцевокислого (3-5 г на 10 л води) та регулярно провітрюють приміщення, де її вирощують. Досить часто (особливо при «витягуванні» розсади) після підживлень чи поливів рослини підсипають сухим торфом з додаванням невеликої кількості попелу або ґрунтовою сумішшю для розсади з попелом. При появі ознак хвороби (чорна ніжка, гнилі) поливи слід припинити, а місця захворювання опудрити деревним попелом до якого додати меленої сірки.

Попередження ураження розсади всіх овочевих рослин кореневими і стебловими гнилями при вирощуванні розсади в теплицях чи парниках забезпечує використання препаратів: Арцерид - 0,03% розчин, Купроксат, Превікур - полив рослин при появі сходів - 15 мл на 10 л води - 2-4 л на 10 м² і повторно через 18-25 діб.

Останнім часом знаходить поширення використання препарату системної дії Превікур енерджі, який забезпечує і профілактичну дію завдяки властивостям імуностимулятора (підвищує стійкість рослин до хвороб). Для захисту посівів розсади томата, баклажана, перцю, огірка і кавуна від корневих гнилей його використовують двічі - після висіву насіння і повторно - через 8-10 діб з нормою витрати 3 мл препарату на 2 л води на 1 м² (при вирощуванні розсади перцю при другій обробці дозу препарату збільшують до 6 мл на 2 л води на 1 м²). Використовують препарат і проти переноспорозу огірка в закритому і відкритому ґрунті з розрахунку 25 мл на 5 л води на 100 м² (дві обробки з інтервалом 10-12 діб), а також грядок баклажана, перцю і кавуна проти корневих гнилей. Завершено висаджування у відкритий ґрунт розсади ранньої і цвітної капусти.

Насінництво

Інститут сільського господарства Північного Сходу НААН пропонує високоякісне насіння конопель сорту Глесія ; гречки сортів Ювілейна 100, Селяночка, Ярославна.

Коноплі Глесія

Оригіна́тор: Інститут луб'яних культур Національної академії аграрних наук.

Рік внесення до Державного реєстру сортів рослин України: 2016.

Паросток з ланцетоподібною формою сім'ядолею, а антоціановим забарвленням гіпокотилля. Рослина однодомна, за висотою низька (181-229 см), верхівка зелена. Центральна частка листка за довжиною довга (<16,2 см), за шириною середня (2,2-2,7 см). Суцвіття за формою ромбічне, середньо компактне, за довжиною середнє (51-70,0 см), за шириною середнє (5,8-8,6), розміщення чоловічих квіток на квітконосному пагоні щільне (однодомні). Насінина сіра.

За даними заявника: Урожайність соломки 64,2 ц/га, насіння – 16 ц/га; вміст всього волокна 32,7 %, довгого волокна 24,7 %. Середній номер волокна

1; розривне навантаження 34,2 кгс. Вміст ТГК 0,001 %. Сорт відносно стійкий до вилягання, осипання, посухи. Ураження хворобами та пошкодження шкідниками на рівні 8-9 балів.

Гречка Ювілейна 100

До Державного реєстру сортів рослин України занесений з 2008 року.

Автор сорту: І.М. Страхоліс, М.П. Бондаренко, М.Г.Собко, В.І.Оничко

Виведений методом об'єднання індивідуальних відборів на детермінантність, крупнозерність і високу продуктивність з гібридної популяції від схрещування сортів Сумчанка, Крупинка і сортозразками ВІРа.

Апробаційні ознаки : різновидність алята. Середньостиглий (вегетаційний період – 85-90 діб). Сорт диплоїдний. Рослина за габітусом компактна, детермінантного типу, дуже висока (більше 110 см), з середньою кількістю гілок (4-6), має середні час настання масового цвітіння (26-32 доби) та досягання (71-80 діб). Сорт стійкий проти борошнистої роси, переноспорозу. Відносно стійкий до вилягання, осипання, засухи.

Технологічні та круп'яні якості відмінні: маса 1000 насінин – 30-31 г. плівчастість – 19-20%, вирівняність зерна – 90%, вихід крупи – 80%, вміст білка – 16%. Має вузьке співвідношення зерна до соломи (1:2,5).

Сорт урожайний. За роки вирощування на сортодільницях України забезпечив урожайність 25-30 ц/га

Агротехнічні вимоги: для максимальної реалізації генетичного потенціалу висівати на високому агрофоні, вирощувати за інтенсивною технологією. Норма висіву 3,0-3,5 млн. схожих зерен на гектар при рядковому способі посіву, при широкорядному 2,0-2,5.

Гречка Ярославна

До Державного реєстру сортів рослин України занесений з 2009 року.

Автор сорту: І.М. Страхоліс, М.П. Бондаренко, К.М. Бондаренко, М.Г.Собко, В.І.Оничко

Виведений методом індивідуально-сімейного відбору на продуктивність, озерненість, дружність дозрівання і детермінантність з гібридної популяції від схрещування сортів гречки Іванна, Тріумф з гібридними зразками колекції ВІРа К-4181, К-4312.

Апробаційні ознаки : різновидність алята. Сорт ранньостиглий, детермінантний морфотип. Висота рослин 91-110 см, добре облистяні, гіллясті. На основному стеблі 6-7 вузлів. Верхнє суцвіття пагона закінчується суцвіттям з виделкоподібними (подвійними) китицями. Форма китиці – вузькоциліндрична. Рослини за габітусом – компактні. Листки широкі, середньої товщини, квітки білі, зрідка блідо-рожеві. Плоди досить великі, криласті.

Технологічні та круп'яні якості відмінні: маса 1000 зерен – 30 г, вміст білку – 15-16%, натура зерна -600 г/л, плівчастість – 20,1%, вихід крупи – 78-80%, вирівняність зерна – 85-90%, ранньостиглий – 68-73 діб.

За роки вирощування на сортодільницях України сорт забезпечив урожайність 25-30 ц/га.

Агротехнічні вимоги: завдяки високій стійкості до спеки та літньої посухи сорт має значні переваги перед іншими сортами в степовій зоні

України. За загальним комплексом вимог до умов вирощування сорт найбільш придатний для використання в цій зоні.

Гречка Селяночка

До Державного реєстру сортів рослин України занесений з 2014 року, рекомендований в зонах Степу, Лісостепу, Полісся.

Автор сорту: І.М. Страхоліс, М.П. Бондаренко, О.В.Сердюк

Сорт, виведений шляхом індивідуальних відборів на детермінантність, крупнозерність і високу продуктивність з гібридної популяції від схрещування сортів Сумчанка та Іванна із сортономерами з детермінантною формою К-3764, К-3785.

Апробаційні ознаки : різновидність алята. Середньостиглий 85-90 діб. Стійкість до осипання вища середньої, посухостійкість підвищена.

Технологічні та круп'яні якості відмінні: Маса 1000 зерен – 28-29 г. Вміст білка 15-16%. Натура зерна 560-580 г/л. Плівчастість – 21-22%. Вихід крупи 80-85%. Вирівняність 80-85%. Середня врожайність – 25-30 ц/га.

Агротехнічні вимоги: Агротехніка звичайна для зони вирощування. Строки сівби та норми висіву загальноприйняті.

**Заступник директора
ІСГ ПС НААН**

Собко М.Г.